

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztik: **Dr. KUN BÉLA** és **Dr. RÉVÉSZ IMRE.** Főmunkatárs: **Dr. SZÁSZ IMRE.**

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Szegénygondozás.

Ez a probléma is azok közé tartozik, amelyek ma bennünket úgyis mint magyarokat, úgyis mint reformátusokat a legjobban égetnek. De talán valamennyi többitől különbözik abban a tekintetben, hogy ennek az egynek a megoldását Isten egészen a mi nemzetünk és egyházunk keze ügyébe adta.

Az általános gazdasági válságnak mi még a nemzetünkre és egyházunkra eső kegyetlenül nagy terhét sem tudjuk egymagunk lényegesen könnyíteni. Búzaértékesítés, pénzszüke, valuta- és devizaneheztségek, kartellek, agráröllő stb. mind olyan kérdések, amelyeket egyetlen nemzet sem oldhat meg ma elszigetelten. Következésképpen egyházunk is csak akkor fog mind e bajok ráeső terhe alól kisebb-nagyobb mértékben szabadulni, amikor majd nemzetközi vonatkozásban bekövetkezik majd mind ezen a téren a könnyebbedés.

De a szegényügy megoldása abban az elemi formájában, hogy az őstermelő Magyarországon ne legyen önhibáján kívül éhező ember, mind nemzetünk, mind egyházunk számára belkörüleg megvalósítható a dolgok mai állásában is.

Ezt a kijelentést számtalanszor hallottuk és fogjuk hallani elsőrendű felelős tényezőktől is. Nagyon helyesen, mert tökéletes igazságuk van. A sajnálatos csak az, hogy amikor aztán az eddigi tényleges helyzetet nézi az ember, akkor ez a kijelentés is éppoly nagyhangú szólamnak bizonyul, mint amilyenekhez a válság egyéb oldalait illetően van ma hozzászokva az ember — bizony, sajnos, olykor felelős tényezők részéről is.

A szegényügy türethető megoldásának előfeltételei közé ugyanis főként két, egymással a legszorosabban kapcsolódó szükséglet tartoznak s ennek a kettőnek a terén mindmáig jóformán még a kezdő lépések sem történtek meg — pedig már csak a trianoni Magyarország is éppen elegendő ideje viaskodik ezzel a problémával.

Az egyik ilyen szükséglet volna a *koldulás* minden néven nevezendő fajtájának kiméltlen

megszüntetése, sőt *kiirtása*. Itt végre már egyszer félre kellene tenni minden hazug szentimentalizmust és álhumanitást. Végre már egyszer minden illetékes tényezőnek — minden osztály-, világnézeti és egyéb különbség nélkül — meg kellene egyezni abban az egyszerű józanész és a mindennapi tapasztalat által diktált igazságban, hogy *az utcára kivitt vagy házról-házra járó nyomor 90%-ában nem igazi nyomor, hanem közönséges és igen jól jövedelmező iparág és üzlet.* Annak, aki több-kevesebb idő alatt fillérenként elosztogat akár utcai, akár házi, akár rongyos, akár úri koldusoknak mondjuk egy pengőt, tisztában kell vele lennie, hogy ebből a pengőből valódi nyomor enyhítésére legföljebb 10 fillér jutott — 90 fillér alkoholra váltódott, vagy más titokzatos és szociális szempontból teljesen értéktelen kerengési úton indult el.

Egyszerű megfigyeléssel és utánszámítással igazolni lehetne egyetemlegesen is azt, amiről én a magam szerény kis körében végzett megfigyelések alapján rég meg vagyok győződve: hogy a koldusok százfélé válfájának fillérenként elosztogatott összegekből magukból igen tisztességesen meg lehetne oldani a magyar városok és falvak szegénygondozását (a fővárosét is beleértve), sőt még azonfelül egyéb népjóléti célokra is szépen jutna belőle. Viszont amíg a koldulás megszűntetve nincs: az emberek legnagyobb része az egyedül egészséges és szociálisan egyedül gyümölcsöző rendszeres adakozás elől éppen arra hivatkozva fog mindig elzárkózni, hogy minden, adakozásra szánható pénzt elhordják a koldusok. Ami nagyon sok esetben meg is felel a valóságnak.

A koldulás tényleges megszüntetése (mert *papiron* tudtommal rég meg van szüntetve!) állami, általában közhatósági feladat. Ebbe az egyházak közvetlenül nem folyhatnak be. De közvetve nagyon sokat tehetnek ezen a téren, mégpedig elsősorban épp a mi evangéliumi egyházunk, amely születése órájától fogva kemény elvi harcot folytat a koldulás, a koldusoknak való adakozás és a mindkettő által való érdemszerzés ellen. Sajnos, ma ez az elvi harc is vagy teljesen feledésbe ment, vagy csak *papiron*

folyik, amíg a valóság egészen más képet mutat (lásd pl. a debreceni templomajtókat!).

A másik szükséglet, amint mondtam, a legszorosabban összefügg ezzel az elsővel. Ez pedig nem más, mint a szegénygondozásba a mulhatatlanul szükséges *egységnek* a bevitele, elsősorban községenkénti pontos, megbízható és nem nagy időközökben revideált szegénykataszter készítése és az ennek alapján történő, lehetőleg sohasem közvetlenül készpénzbeli segélyezés, a segélyezéssel foglalkozó minden egyházi, községi és egyéb polgári közjótékonyági tényező együttes foglalkoztatásával és egységes irányításával.

Amíg ez az egység meg nem teremődik, a segélyezés terén mindig csak az álszegényeknek s legföljebb még egy rokonfajuknak, az ú. n. „élelmes szegényeknek” fognak teremni dús gyümölcsök — a többi beérheti a hulladékával. Az álszegény és az élelmes szegény a maga rutinos technikájával végigsírja az összes segélyezéssel foglalkozó hatóságokat, egyleteket és intézményeket: a legtöbb helyt már csak azért is adnak neki, hogy szabaduljanak tőle, de meg egységes kataszter híján különben sincs módjuk a bemondásainak pontosan utánok járni — az alatt pedig a valódi nyomor tehetetlenül, mozdulni sem tudva és senkitől fel nem keresve vergődik rothadt szalmavackán!

Az elvileg teljesen igaz ugyan, hogy pl. éppen az egyházaknak legkétségtelenebb autonóm jogaik közé tartozik az, hogy a Krisztusról való szakadatlan bizonyágtételt egyebek mellett a szegénygondozás munkájával is végezzék. És semmiféle világi hatalmasságnak nincs joga az egyházakat arra kényszeríteni, hogy önálló szegénygondozásukról mondjanak le, illetőleg végezzék azt vele karöltve és az ő felügyelete és ellenőrzése alatt. *De ami jogilag nem kikényszeríthető, azt bizonyos helyzetekben és körülmények között még mindig javallhatja a józanész és diktálhatja a sürgős szükség, mint kölcsönös megegyezést és azon alapuló együttműködést.* Mert azt tisztán kellene látni, hogy egymagukban sem az egyházak, sem a politikai hatóságok, sem pedig a különböző jótékony egyesületek és mozgalmak nem képesek ezzel a föladdattal megbirkózni, sőt egymást keresztező munkájukkal még csak folyvást növelik az e téren jelenleg uralkodó chaost és valósággal kitenyésztk a szünni nem akaró visszaéléseket.

A politikai és az egyházi községek szegényügyi együttműködésére Keeskemét és Eger megadta a bevált példát. Erre kellene törekedni mindenütt, legfőképpen a nagyobb városokban. Adja a politikai község az erőt, az egyházi a lelket. Adja amaz az egységes áttekintést és irányítást, emez az egyéneenkénti és családonkénti gondozást, amely nélkül a legjobb szándékú szegénygondozás is céltévesztett adminisztrációvá, reklámos szemfényvesztéssé süllyed. Adja a világi hatalom, ha kell — mert épp a koldusiparral szemben nagyon sokszor kellene — a

bracchium saeculare-t, az egyház pedig adja a szolgálat és az áldozat krisztusi fegyvereit, amelyek nélkül hiábavaló minden, még oly kitűnően szervezett küzdelem is a „paizsos férfiúval”.

Azok a kevesek, akik szerény írásaimat néha figyelmükre méltatják, talán tudni fogják, mennyire nem vagyok barátja az állami, ált. a világi és az egyházi hatás- és munkakörök intézményes egybekapcsolásának s a multból áthagyományozódott ilyen kapcsolatokat egészben véve mennyire inkább lazítani, mint szorosabbra fűzni szeretném. De ha van egy pont, ahol a jelen való idők nyomorúságára tekintettel szívesen függesztem föl ezt az elvi álláspontomat: akkor a szegénygondozás területe bizonyára az. Mert ma azt a célt, hogy minden valódi szegény minden igazságosan lehető segélyt megkapjon, hogy az álszegények és iparszerűen nyomorgók visszaélései az emberi lehetőségig kiküszöböltsenek és hogy a segítségre fordítható pénz- és természetbeli javakkal könnyelmű poecékolás ne történjék, hanem még, a Jézus takarékoságával, a „maradék darabok” is föl-szedessenek és haszonra fordíttassanak: ezt a célt, mondom, tehát minden okos, becsületes és keresztyéni szegénygondozás igazi és marandandó célját a mai körülállások között csak a politikai és az egyházi közületek együttes erőfeszítésével lehet — de úgy aztán föltétlenül el is lehet — érni. **R. I.**

Zárt internátus.

A theologus ifjúság ügyével, számos problémájával kapcsolatosan az utóbbi években mind több oldalról hangzanak el vélemények, hozzászólások. Ha ez nem is jelenti azt, hogy most már azonnal megoldódnak a rég vajudó kérdések, de legalább is arra a reményre jogosít fel, hogy egyszer már a leghivatottabbak is megmozdulnak, hogy elvégezzék kellő hozzáértéssel és, a reájuk ruházott hatalommal az e téren várakozó kötelelességeket. Addig is, míg ez megtörténik, jó, ha tisztáztatnak a felvetett s legfontosabb kérdések, amelyekben a döntés semmi esetre sem lesz könnyű feladat.

A tudományos képzéssel kapcsolatban már régebben hangzottak el panaszok és kívánalmak. Itt azonban minden maradt a régi. Most a másik oldal vált aktuálissá. *A theologus diák élete, lelki gondozása és nevelése.* Tehát a fontosabb. Jól tudott, sőt mondhatjuk általánosan tudott dolog, hogy a theologusok életével — mindig csak Debrecenre gondolva —, alig törődnek hivatalosan és hivatalon kívül, lelkigondozásuk minimális, nevelésük semmi.

Ezeknek a problémáknak a megoldását sürgeti a „Debreceni Protestáns Lap” mult évi 52. számában Debrecen egyik lelkipásztora, kimondván ott, hogy a mai helyzet a kintlakásokkal tőrhetetlen. Ő tehát a *zárt internátus* hiányában látja a bajok gyökerét s annak fel-

állításától reméli az áldottabb viszonyok kibontakozását. A gondolat mindenesetre tettesztes. A külsőségek rajongói, a felületes gondolkodók, lelkesedhetnek érte és vivátot kiálthatnak. Ámde ilyen fontos kérdésben, mint éppen ez, illik egy kissé mélyebben gondolkodni, nagyobb lelkiismeretességgel fontolni meg, hogy mi a legjobb és legalkalmasabb megoldás. Amikor a theológus ifjúság lelkiéletéről és neveléséről van szó, vaskos lelkiismeretlenség a múzeumban, antiquáriumban, letűnt idők lomtárában keresni számukra megoldást s esetleg belekényszeríteni őket, vagy csak ajánlgatni is azt. A zárt internátus gondolata egy ilyen ócskaság, ami a meglévő bajokat nemesak hogy nem szünteti meg, de még inkább növeli, mert ellenkezik az emberi természettel, ellenkezik a Szentírással és a református keresztyén gondolkozással.

Kiinduló pontul azt kell megkeresnünk, hogy mi a református theológus célja? Az, hogy *lelkipásztor* legyen. Tehát lelkeket akar formálni, életüket irányítani, keresztyén személyiségeket nevelni. Nem csupán a templom, vagy lelkészi hivatal falai között lesz a helye, nem betanult rituálék recitálása vár reá, nem is az, hogy hozzáforduló emberek ügyes-bajos dolgaiban jól bemagolt elméleti recepteket adjon. Az élettel kell állandó és szerves kapcsolatban lennie, az életet kell ismernie minden vonatkozásában, az ideális követelményt és a reális adottságokat, mert az csakis így képes a reá bizottakat az előbbihez mind közelebb emelni, így tudja hivatását betölteni. Mindez magával hozza, hogy a leendő lelkipásztor már theológus korában szoros kapcsolatban legyen a való élettel és úgy készüljön az élet szolgálatára. A zárt internátus lehetetlenné teszi ezt. A való élettől elszigetelt külön életbe kényszeríti az illetőt, aminek keserves kárát vallhatja úgy önmaga, mint az anyaszentegyház.

De nemesak a való élettől szakítja el a zárt internátus az ifjút, hanem megfosztja nagy mértékben *önállóságától* is. A zárt internátusnak száraz regulái vannak, könyörtelen életsorvasztó szelleme. Aki belekerül, annak alkalmazkodnia kell, vagy pusztulnia. Minden legkisebb szándékánál, elhatározásánál óvatosan vigyázni kell arra, hogy összeütközésbe ne kerüljön a paragrafusokkal, mert tudott dolog, hogy *a betű öl*. A zárt internátusok lakói féltett bútordarabok, vagy legjobb esetben szabadság nélküli rab-szolgák, akik onnan megszabadulva, nem annyira a szabadság, mint inkább a szabadosság útját választják, nem az élet felett uralkodó személyiségek lesznek, hanem az élet tehetetlen játékszerei. Ez pedig nem kívánatos.

Még egy jellemvonása van a zárt internátusnak. A *képmutatás* klasszikus termőhelye. A szabadságában korlátozott ember sohasem tud belenyugodni abba, hogy megfosszák attól, amihez joga van. Mert külső kényszer és nyomás alatt áll, látszólag igyekszik alkalmazkodni, de

titokban igyekszik önmagát felszabadítani. Más életet él, mint amit mutat. Négy esztendő aztán teljesen elég ahhoz, hogy ez a kettős élet bele-rögződjék a szegény áldozatba s csodálkozhatunk-e, ha további élete is a képmutatás jegyében folyik? Megbízhatatlan jellem lesz, aki csak külső látszatra dolgozik és vigyáz óvatosan, teljesen képtelen református keresztyén ideálok szolgálatára, református keresztyén gyülekezet vezetésére. Van ebből a fajtából elég, kár volna, szörnyű nagy kár itt is megkezdeni a tenyésztésüket.

Mindezzel nem mondtuk azt, hogy most már a teljes szabadságra engedés a kívánatos és helyes, vagy hogy internátusnak egyáltalán nincs létjogosultsága, csak éppen azt, hogy a zárt internátus nem megfelelő. Lehetnek jó oldalai, de a káros hatások mellett igen kicsinnyé zsugorodik ez a jóság. Nagy hiba volna a mai rossz állapotot egy, még ennél is rosszabbal felcserélni.

Nem abban van a hiba, hogy a theológusok nem zárt internátusban vannak, hanem abban, hogy nincs vezetőjük, aki tanácsolja, vezesse, irányítsa őket a kívánatos úton, hiányzik a szelektáló munka, amely biztosítja mindenkorra az egészséges viszonyokat, hiányzik a lelkész-képzőintézet szükséges, intenzív működése. Itt kellene megválogatni az embereket *arravalóság* szempontjából, itt kellene gondoskodni egészséges irányításról, lelkigondozásról, nevelésről. (Az egyetem csak tandíjfizetés szempontjából ítéli meg a jelentkezőket és tudomány nyújtásáról gondoskodik.) Csakis így oldódhatik meg a lelkipásztorképzés problémája az ideált megközelítve. Akár az internátust, akár a kintlakást választja akkor teljesen szabadon valamelyik theológus, *de kötelezőnek ismerve el magára nézve a theológus élet követelményeit*, olyan személyiséggé fejlődhetik, amilyenre az egyháznak szüksége van. Éppen a szabadságban élésben adhatja legjobban tanujelét és bizonyosságát arravalóságának. *Szükséges, hogy református lelkipásztorok számára a nevelés módja és szelleme is református legyen*. Krisztus nem kívánja soha, sehol, senkitől, hogy kivétsessék a világból (Ján. 17:15.). Ha másokra érvényes ez, református theológusra nézve sokszorosan.

Zárt internátust teremthetett és tarthat a római egyház papnövédekéi, szerzetesei számára, mert azok hivatása és szerepe olyan alacsonyrendű, hogy csak ilyen alacsonyrendű eszközzel boldogulhatnak. Pápista hatásokra nincs szükségünk semmi tekintetben, mert az csak süllyedést jelenthet.

Helyszűke miatt röviden és egyszerűen csak ennyit. Lehetne még bőven beszélgetni arról, hogy a leggondosabb és legelsőrendűbb családi nevelés is esődöt mondhat, hát még a zárt internátus; vagy hogy az abnormis nevelési viszonyok kísérője az eléggé meg nem bélyegezhető *spicli rendszer*, de különösen a zárt internátusok szellemének tartozéka stb.

Végső következtetésünk: ha a jövővel lelkipásztorok sorsával foglalkozunk, ne felületesen tegyük, hanem a számukra legmegfelelőbb és hozzájuk legméltóbb megoldást keressük és valósítsuk meg. Egyébként a zárt internátust annyira ajánló és sürgető nagytiszteletű úr is könnyen beláthatja kissé alaposabb tanulmányozás és megfontolás után, hogy a debreceni theológus ifjúság számára sokkal méltóbb és magasabbrendűbb megoldásra van szükség, mint az elavult, pápista ízű, református ellenes: zárt internátus.

Jobb megoldást kérünk és várunk!

Dr. Módis László,
theol. előadó.

ISKOLA

Iskola-kormányzás.

A mostani időkben a súlyos gazdasági gondok ülik meg a kedélyeket. Egyházi és iskolai ügyeket is elsősorban anyagi oldalról nézünk. Lét és nemlét kérdései tolnak előtérbe.

Az iskolák azonban még most sem gazdasági szervezetek, hanem tanintézetek. Anyagi ügyeik csak nevelő és tanító munkájuk elvégzéséhez szükséges előfeltételek. Előteremtésük igen fontos, de nem lehet egyetlen, még nem is előbbvaló dolga az iskola életének. Egészséges állapot-e tehát, ha az iskola életének irányításában az iskola igazi munkásainak van legkevesebb szava? Pedig — valljuk meg! — magyar református egyházunkban régóta tart az ilyen irányzat. Amint az erdélyi egyházkerületet a többivel azonos törvények alá vették, az ottani iskolák kormányzásából is siettek kizorítani a tanárokat.

Azt mondanák talán ellenvetésül, hogy a tanárok tanítsanak, ne rendelkezzenek. A magyar társadalom igazán nem kényeztetni el a tanárokat, hogy adna nekik min rendelkezni. De az, hogy a saját munkásságuk területén való beleszólás jogát is legfeljebb egy-egy, néha tekintetbe vett javaslat tételére szorítja állam és egyház — bár sehol nyíltan ki nem mondja — ez az elbánás olyanforma, mintha a lelkészeket azzal az okvetéssel hagyná ki az egyházkormányzat szerveiből, hogy a pap csak predikáljon, hagyja másnak az egyház igazítandó ügyeit.

Annyira kiskorúaknak, élehetleneknek tartja közvéleményünk a tanárságot, hogy kezébe nem meri adni az iskola gyepelőjének csak a fél szárát sem. Viszont annyira közönségesnek, mindenki számára hozzáférhetőnek az iskola dolgait, hogy azokban mindenki otthon lehet, aki iskolába járt. A tanár még sem. Akinek hivatása tölti ki életének legtöbb idejét városházán vagy parochián, pár szabad órájában otthonosabban szólhat iskolai dolgokhoz,

mint aki benne él. A tanár munkáját ellenőrző, felülbíró vizsgai elnök mindenki inkább lehet, mint tanár. Merne-e a tanárság csak álmodni is, arról, hogy egyházközség vagy egyházmegye ügyeinek megvizsgálására tanárt küldjenek ki? Hiszen amely bíróságokban ügyeit elbírálják, irmagul sincs tanár.

Nagy készüléket tett az egyház külön egyházas szellemű tanárok képzésére. Ér-e aztán célt vele? Hiszen mire az új református tanár hivatalába jut, algebrán, ásványtanon vagy syntaxison kívül nem kap munkakört, amelyben egyházi tanintézete javát munkálja, egyházas neveletésének bizonyosságát adja. Mint alkalmazott szakmunkás teszi, amit munkaadója kiszab. És mily rossz néven veszik tőle mégis, ha nem érdeklődik az egyház élete iránt!

Ma még elég sok egyetemi tanár van Debrecenben, aki nemcsak református iskolákban nevelkedett, hanem tanára is volt a Kollégiumnak. Meg van benne a készség reá, hogy értsen annak ügyeihez, megvan a jó szándék és egyházas érzület, hogy odaadással is viseltessék iránta. Ma még talán nem időszerű, de rövidesen az lehet annak a kérdésnek a elvetése, hogy vajjon vennék-e az egyetemif anárok olyan jó néven azt az el sem képzelhető viszonyosságot, ha mi is többen volnánk az egyetemet kormányzó hatóságban, mint ők? De aztán, ha ez a nemzedék elfogy, kiket hívnak be a Kollégium kormányzó testületébe? Mindegy lesz bárki, csak ne tanár legyen?

Az 1926. évi állapot szerint a polgárság fil-léreiből adott támogatás fejében a Kollégium 42 tagú igazgatótanácsában a városnak 4 fő-tisztviselője ült benn. Mi a városnak szellemi javakat (köztudatban: csekély értéket) adtunk. Nem csuda hát, ha városunk 200 tagú törvényhatósági gyűlésében a 400 éves Kollégium taná-raiból egy sincs.

Pedig alakulhatnak ki helyzetek, melyekben Kollégium és város vagy egyetem közt vitás kérdések merülnek fel (pl. tűzifa megváltása, Fűvészkert, könyvtár). Ilyenkor a Kollégiummal ellentétes érdekű fél képviselői a Kollégium kormányzati hatóságai mint azoknak teljhatalmú tagjai döntenek a maguk vitás ügyében. Felek és bírák egyben.

A Kollégium igazgatótanácsában 1929-ben a 26 tagú gimn. tanári karból két tanár volt. Ki merne elképzelni egy olyan 20 lelkészt számláló egyházmegyét, melynek közgyűlésén két-három lelkész képviselő lenne?

A karcagi gimnáziumban, amely fedezet híján nem akar részt vállalni a nánási iskola eltartásából (amivel nem is köteles), 25—30-as létszámú osztályokban 15—16 órán tanítanak tanárok. A 60—70-es létszámú osztályokon felül gyakorló tanárjelöltekkel is megterhelt debreceni gimnáziumban ma a legidősebb tanárok is 20 órát tanítanak. Mi lehet az oka ennek? A karcagi tanárok testületükhöz illő számban képviselik igazgatótanácsukban nem a saját

személyi, hanem a tanítás érdekét. Miért nem jut Debrecenben egy-két helyettes tanárra, vagy azoknak lakbérre? Egyebek közt azért, mert a Főiskola 46 tagú nevelő és oktató munkásának (az államsegély mellett) fizet 119,708 P-t, de 39 főnyi egyéb alkalmazottjának és nyugdíjasának 100,313 pengőt. Arról beszélni sem jó, milyen óraszámmal dolgoznak állami vagy szerzetes tanártársaink. De annak tapasztalása nem lehet közönyös, hogy bennünket nem szeretnek úgy hatóságaink, mint más református tanárokat. A debreceni tanárnak lehet alkalma látni, kiket tüntetnek ki bizalmukkal egyházi és városi nagyjaink, akik vele csak lóhátról beszélnek. A bentlakásra ítélt okleveles h. tanárok mélyen kénytelenek lakásukért hajlongani náluk kisebb végzettségű hatalmasságok előtt. Lenézett vagy mellőzött tanárnak hogy legyen tekintélye s anélkül nevelői eredménye?

Fizetési ügyekről nem beszélek. Adataimat annak a rögeszmének megvilágítására hordtam fel, hogy a tanárok megbecsülése pénzbe nem kerülő útja-módja lenne az iskola fenntartásának és fejlesztésének. Szeremley Béla.

A Debreceni Református Tanítónőképző-intézet Értesítője az 1931—32. iskolai évről.

Szerkesztette: Dr. Papp Ferenc. Az intézetben működött 14 rendes, 1 óraadó tanár és három hitoktató. Az iskolába beiratkozott 246 növendék, református 223, ág. ev. 9. Az V. osztály párhuzamos volt, V. b)-be 30 érettségi vizsgát tett leány járt. A tanulók általános előmenetele: jeles: 22; jó: 127; elégséges: 81; javít: 10. Az intézet vallásos nevelésre még a megszokott gondnál is nagyobb figyelmet fordított. Az ifjúság több vallásos és hazafias ünnepélyt rendezett. Az intézetben több ifjúsági egyesület működött szép eredménnyel. A képesítő vizsgálat dr. Révész Imre egyetemi tanár elnöklete alatt s dr. Kállay Kálmán egyetemi tanár és Kiss József állami tanítónőképzőintézeteki tanár, kormányképviselők előtt folyt. Vizsgálatra jelentkezett 68 rendes növendék, kik közül 63 kapott tanítói oklevelet. Református orgonista-kántori oklevelet nyert hat jelölt. A növendékek között ezévből kiosztott segélyek és jutalmak összege 22,561 P. Az intézettel kapcsolatban három gyakorló iskola működött, ahol a tanítónőjelöltek gyakorlati kiképzést kaptak. A gondos Értesítőt a Dóczi-intézetek internátusának működésének és más tudnivalók leírása zárja be.

A debreceni református Kollégium tanítóképzőintézetének Értesítője az 1931—32. iskolai évről. Közli: Dr. Veress István. Beiratkozott 195 hallgató közül református 181, ág. ev. 3. Az iskolában működött 20 rendes, óraadó tanár és hitoktató. A szertárak, könyvtárak és a felszerelés 3,478 P értékkel gyarapodott. A tanulók 29,648 P segélyben részesültek. Legációba nagyon kevés növendék ment, mivel nem jutott hely. Az intézetben működött: Csokonai önképzőkör, Csokonai ének- és zenekar, sportkör

és cserkészlet, amelyekben a növendékek szaktanárok vezetése alatt kiváló eredményt értek el. A tanítóképesítő vizsgán F. Varga Lajos esperes elnökölt és a kormánybiztos Vasady Lajos kir. tanfelügyelő volt. Az írásbeli vizsgálatra 39 jelölt állt ki, akik közül képesítettet jelesen 4, jól 14, elégségesen 19. Kántori oklevelet nyert 36 jelölt. Az intézetnek két gyakorló iskolája van.

Kivonat a Bibliatársulat évi jelentéséből.

A Bibliatársulat évkönyvéből igen érdekes adatok tűnnek ki. A Társulat fennállása óta közel 432.000,000 Bibliát adott el. E Bibliákat vonatra rakva, 70 kilométer hosszú vonatot kapnánk. Egyvonalba rakva pedig egy olyan hosszúságot, mely több mint kétszeresen fogná körül a földet. Ha egymás mellé raknánk, egy oly területet kapnánk, mely másfélszer nagyobb hazánk jelenlegi nagyságánál. Vagyis Bibliával tudnánk beborítani hazánkban minden egyes talpalatnyi földet. Az alföldi rónaságot és a dunántúli dombvidéket. A múlt évben a Bibliatársulat 10.552,284 példányt adott el. Az előző évekkel szemben egy kis visszaesés mutatkozik, amelynek oka a nehéz gazdasági helyzet. (1930-ban 11.888,226 és 1929-ben 12.175,292 példány volt.) E nagyszámú Bibliák legnagyobb részét 7.349,089 példányt a társulat kötelekében álló 1099 kolportőr adta el. Ezek, mint láthatatlan fonalak, behálózzák az egész világot. Megtaláljuk őket a nagy sivatagokban épúgy, mint a havasok lejtőin. A robogó vonaton, vagy a poros országúton. A civilizált országokban, vagy a vad emberevők között. Ezek azok, akik arcuk verítékét áldozzák fel arra, hogy a Biblia mindenki kezében ott legyen. A fordítások száma elérte a 655-öt. A múlt esztendőben 11 új nyelven nyomattak Evangéliumot. Ebből 8 esik Afrikára, 1 Ázsiára, 1 Dél-Amerikára és 1 az ausztráliai szigetvilágra.

A legtöbb Biblia-példányt Ázsiában adták el. Kb. 6.900,000 darabot, melyből Kínára 4.506,415 példány esik. Kína a világon a legnagyobb bibliafogyasztó ország. Európában 1.800,000 Bibliát terjesztettek el. Ebből a közép-európai ügynökség, melyhez Magyarország is tartozik, 328,836 példányt adott el. Magyarországon ismét emelkedett a bibliaterjesztés. Az 1931-ben elterjesztett Bibliák száma 75,223, ebből 12,922 Biblia, 18,605 Újtestamentum és 43,696 bibliarész.

Szép eredményt ért el az idén a terjesztés a katolikus országokban, mint pl. Spanyolország, Portugália, hol tavaly adták el legtöbb Bibliát. Spanyolországban 275,656, Portugáliában 100,448 példányt.

A Társulat az elmúlt évben fordításokra, átdolgozásokra, nyomtatásokra, kötésre és szállításra kiadott: 207,686 fontot (4.361,406 P).

Bérletek, fizetések és adminisztrációs költségekre : 163,643 fontot (3.436,503 P).

Összesen : 371,329 font (7.797,909 P).

Eladásból befolyt : 142,662 font (2.995,902 P).

Adományokból befolyt : 228,030 font (4.788,630 P).

Összesen : 370,692 font (7.784,532 P).

A múlt évből fennmaradt deficit 637 font (13,377 P).

A fenti kivonat csak egy kis töredéke annak a szép és nemes munkának, melyet a társulat évről-évre végez az Igét szomjazók táborában. Fillérekből bátyák képződtek, melyek dacolnak a világ gazdasági romlásával. Isten országa halad előre, mert erősebb a földi hatalomnál. Imák által isteni erőforrások nyilatkoznak meg.

Imádkozzunk a Bibliatársulat munkájáért.

A végrendelkező Isten tornácában áll; keresd útmutatóul Krisztust s megtalálod az Ő kiesnyeiben.

HALOTTAINK

Dr. Dézsi Lajos, a kolozsvári, majd szegedi Ferencz József-tudományegyetemnek több, mint negyedszázadon át ny. r. tanára és volt rektora, legkiválóbb magyar irodalomtörténészeink egyike, 64 éves korában befejezte fáradhatatlanul munkás életét. Debreceni születésű volt, középiskoláit és a teológiát is itt végezte; lapunknak már theologus korában buzgó dolgozótársa volt, itt jelent meg tőle többek közt a Pascal világhírű Gondolatainak első vagy egyik első (szemelvényes) magyar fordítása. Hajlama a tanári pálya és az irodalomtudomány felé vonzotta, de református theologiai képzettsége és a legjobb értelemben vett debreceni szelleme egész hatalmas tudományos munkásságára rányomta bélyegét. Bámulatos szorgalommal és akribiával végzett tudományos kutatásainak jó része a XVI—XVII. századokat öleli föl s legszorosabb összefüggésben van magyar protestantizmusunk történelmével, amely az ő munkásságával végtelenül sokat köszön. Hogy egyebet ne említsünk, Szenczi Molnár Albert, Misztótfalusi Kis Miklós és Pápai Páriz Ferenc alakjáról ő adott az adatgyűjtés teljessége szempontjából mondhatni végérvényes képet. Egyházához egyébként is szeretettel ragaszkodott: a kolozsvári egyetem oláh kézre jutása után, kivándorlásáig, a kolozsvári református theologiai fakultáson tartott nagyértékű előadásokat a protestáns irodalomtörténelem köréből. Egyik utolsó nagyérdemű tagja halt ki benne a klaszikus magyar református irodalomtörténetíró nemzedéknek. Sóhajtván kérdezzük — tekintettel a szegedi „világnézeti tanszékekre” is — : vajjon ki jön utána? Áldás emlékére! *R. I.*

KÜLÖNFÉLÉK

Generális visitáció. Dr. Baltazár Dezső püspök, a múlt hét végén kezdte meg őszi kánoni látogatásait a heves-nagykunsági egyházmegyében. Kíséretében vannak Maklár Károly egyházkerületi főjegyző, Török Imre esperes, Futó András püspöki titkár és dr. Hercegh Béla egyházmegyei gondnok.

A **tiszáninnyi egyházkerület** őszi rendes közgyűlését október 12. és 13-án tartja Miskolcon. 12-én iktatják tisztségébe farkasfalvi Farkas Géza országgyűlési képviselőt, az egyházkerület új főgondnokát és utána dr. Enyedy Andor miskolci lelkészt, egyházkerületi főjegyzőt. Ugyancsak ekkor tartja az alsóborsodi egyházmegye a lelkészképesítő vizsgák miatt elhalasztott Révész Kálmán emlékünnepelet is.

Biblia-vasárnap Nádudvaron. Szép biblia-vasárnapot tartott szeptember 11-én a nádudvari református egyház, amelyen résztvett a hajdúszoboszlói és a püspökladányi bibliakör és leányegyesület is. A délelőtti istentiszteleten Bakóczy Endre hajdúböszörményi lelkész prédikált. Délután bibliaköri konferencia volt a templomban; bibliát magyarázott Kállay Sándor püspökladányi lelkész, a „Magyar Biblia sorsáról” történelmi visszaillesztést adott Bakóczy Endre hajdúböszörményi lelkész és Bélyeky Lajos hajdúszoboszlói lelkész „Elvész az én népem, mivelhogy tudomány nélkül való!” címmel vallásos eszmecserét vezetett be. Kecskés Katalin tanítónő szavalattal és Fehér János hajdúszoboszlói s.-lelkész szóló énekkel szerepelt.

Lelkészeiktatás. A királydaróczi reformátusok új lelkipásztorát Szendrei Dénest, a szatmárnémeti egyház volt s.-lelkészét folyó hó 11-én iktatta be állásába Gönczy Sándor nagykarolyi lelkész-esperes.

Dr. Ravasz László dunamelléki püspöknek, a Kálvin-téri templomban mondott négy prédikációja a predesztinációról könyvalakban is megjelent, mint a meginduló Kálvin Könyvtár legelső füzeté. A predesztináció megrendelhető a Sylvester nyomdánál Budapest, Hermina-út 37. szám, 60 fillér beküldése mellett, amely bélyegeken is küldhető. Ennek ellenében a Nyomda bérmentesen postán küldi meg a füzetet.

A **máramarosszigeti református egyház** a tűzvész alkalmával megrepedt harang helyett öntött új-harangját szeptember 18-án avatta fel, amikor is az ünnepi istentiszteleten Sárközi Lajos szatmárnémeti lelkész prédikált.

Kuyper Katalin, a nagy holland theologus, Kuyper Ádám leánya szeptemberben Magyarországra jön, hogy meglátogassa a holland támogatással létesült Julianna Református Elemi Iskolát s október első felében résztvesz a debreceni SDG leányegyesületének zászlószentelési ünnepén is.

Helyreigazítás. A lap utolsó (38.) számában „Az orosz lélek” c. alatt közreadott cikk 1. megjegyzésében a „Licht im Allen” helyett „L. im Osten” olvasandó.

A IX. cserkészkerület október hó 2-án, vasárnap avatja fel újonnan épített cserkészházát és lőterét a csónakázó mellett. Délelőtt 11 órakor istentisztelet, ház- és lőteravatás. Délután 4 órakor a debreceni csapatok látványos bemutatásai, utána körülbelül 6 órakor, tábor-tűz. — A szeptember hó 24. és 25. napjaira tervezett löversenyt is október hó 1. és 2. napján a fenti ünnepély keretében rendezik meg.

A Református Figyelő szerkesztői rendezésében Szolnokon, október 8-án és 9-én lelkészek és világiak számára konferencia lesz, melynek vezetői és előadói között szerepelnek dr. Ravasz László püspök, Szentpéteri Kun Béla, Ferenczy Károly, Marjay Károly, Vargha Tamás, dr. Victor János, Czeglédi Sándor, Benkő István. — Jelentkezési határidő szeptember 28-ika. — A részvételi díj 10 pengő teljes ellátással és szállással, akik azonban szállodai szállást vesznek igénybe, azoknak számára 13 pengő. Jelentkezéskor bejelentendő az érkezés, a szállásra való igény és a kedvezményes vasúti jegy igénylése. Jelentkezni lehet a Református Figyelő szerkesztőségében: Budapest, V., Tutaj-u. 15.

100 éves évfordulóját ünnepli az evangéliumi keresztyének tábora Hudson Taylor születésének. Hudson Taylor, a kínai belföldi misszió megalapítója, aki egymaga több misszionáriust adott Kínának, imádságos hitének Istenhez folyomódó erejével, mint megannyi országos missziói társaságok. A nagy hálaadó ünnepségből a magyar reformátusság is ki kívánja venni részét. Mint szerény palmaágat, a nagy misszionárius pompásan megírt rövid életrajzát újból kiadta a Magyar Református Külmissziói Szövetség. A kis füzet a Külmissziói Füzetek sorozatában jelent meg Sallay István református lelkész tollából; ára 40 fillér. Alkalmos vallásos estélyekre, magános épülésre, a külmisszió iránti szeretet fokozására. Megrendelhető: Budapest, VIII., Gyulai Pál-u. 9. II. 21. a Magyar Református Külmissziói Szövetség címén.

A „KIE” nevet használó egyesületek figyelmébe. A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége ezennel felhívja azokat az Egyesületeket, melyek a Keresztyén Ifjúsági Egyesület nevet használják ugyan, de a központhoz még nem csatlakoztak, hogy a névhasználatot legkésőbb október 31-ig jelentsék be az országos Központnak. A KIE parlamentje ugyanis elhatározta, hogy a KIE nevet törvényes védelem alá helyezi s csak azok az egyesületek használhatják, melyek szabályszerűen csatlakoztak a mozgalomhoz.

A budai református egyház első lelkészének, Haypál Benőnek az emlékezetére 82,000 pengős alapítványt tett.

Az újpesti reformátusok egyháztanácsa még az ősz folyamán tető alá hozza a megnagyobbitott templomukat.

Új korszak kezdődik a Magyar Református Törökmisszió életében. Két éve dolgozik bulgáriai törökök között Döbrössy Lajos református lelkész. A világ gazdasági helyzet rettenetes súlya ránehezedik erre a kisdied munkára is és a misszionárius pénzáttalási nehézségek miatt csaknem az éhezés szélére sodródott. Aratni, kapálni, kaszálni ment, hogy életét fenntarthassa. Most, hogy többé ilyen lehetetlen helyzetbe ne jussunk, a református egyház gondosabban utána néz ennek a nagyjelentőségű munkának. Csakhamar új vezér és az új vezérrel az egész magyar református egyház kerül a magyar török misszió élére. Sereg nélkül azonban a legjobb vezér is csatát vesz, azért kell, hogy minden öntudatos református szívvel-lélekkel, hittel, szeretettel, áldozatkészséggel odaálljon a magyar külmisszió kibontott zászlaja alá. A seregtoborzás még ezen a télen megkezdődik, fogadják a verbunkost gyülekezeteink felelősségteljes szeretettel.

Új, törökök közül hozott képekkel vetített-képes előadás sorozat tartására indul az országos külmissziói titkár. *Meghívást* a gyülekezetek részéről örömmel vár a Magyar Református Külmissziói Szövetség. Budapest, VIII., Gyulai Pál-u. 9., II. 21.

Hivatalos értesítés.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.

2887—1932. szám.

Körlevél

a kebelbeli nagytiszteltű esperes urakhoz és valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságához.

Tudomásulvétel céljából felhívom figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” folyó hó 15-én megjelent 18-ik számában közzétett alábbi rendeletre:

64,100—1932. IX. sz. Külföldi származású vetítőgépek beszerzésének mellőzése.

Debrecen, 1932 szeptember 19.

Atyafiságos szeretettel:

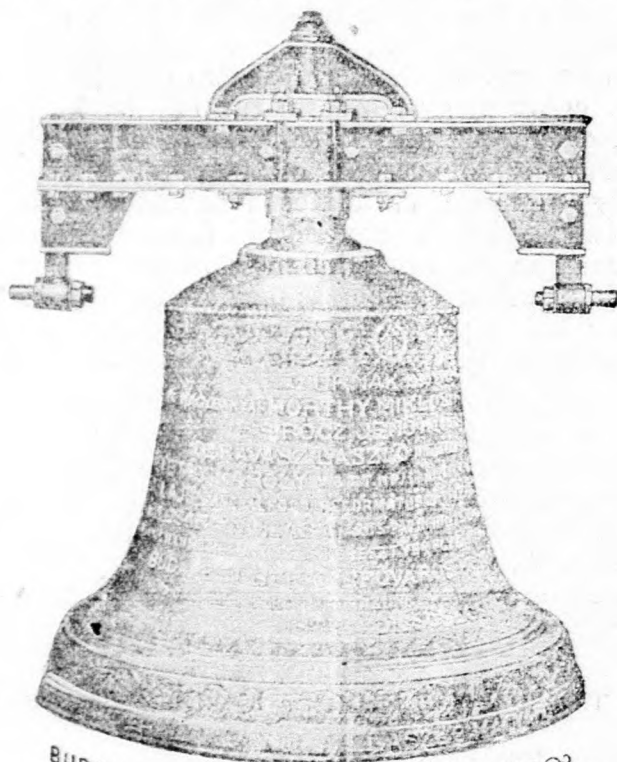
Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

TARTALOM: R. I.: Szegénygondozás. — Dr. Módis László: Zárt internátus. — Iskola: Szeremley Béla: Iskola-kormányzás. — Kivonat a Bibliatársulat évi jelentéséből. — Halottaink. — Különlélek. — Hivatalos értesítés: Körlevél.

Laptalajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

Magyarország aranykoszorús mestere**Szlezák László**harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár**BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.**

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Élőnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1932-1765

Protestáns egyházi irodalom!

- Dr. Baltazár Dezső:** Elég nékem az Isten kegyelme (Prédikációk) . . . 1.—
— A próbáltatások idejéből . . . . . —.50
Csűrös: Példának okáért. I. 2.80
Czeplédy Emánuel: Baltazár Dezső református püspök életrajza . . . 2.50
Debreceni István: Kicsoda ez? (Prédikációk). . . . . 5.—
— Sírjakok a sírókkal (Temetési beszédek) . . . . . 4.—
Dr. Erdős Károly: Méliusz világító lámpásának sugarai. . . . . —.30
Fosdick: A szolgálat értelme 4.40
Györy Elemér: A kettős tüzes nyelvek fényében (Prédikációk) 5.50
Dr. Illyés Endre: A magyar református földművelő nép lelki élete 2.90
Dr. Incze Gábor: Keresztelési beszédek . . . . . 3.—
— A magyar református imádság a XVI. és XVII. században . . . . . 6.—
— Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) . . . . . 7.—
Kovács János: Gyalogösvény (52 ifjúsági prédikáció) . . . . . 4.—
Dr. Sz. Kun Agota: A debreceni református Nagytemplom . . . . . 3.—
Makkai Sándor: Öntudatos kálvinizmus 3.60
Musnay: Újszövetség . . . . . 8.—
— János evangéliumának és leveleinek magyarázata . . . . . 4.—
— A magyar biblia története 1.20
Orosz Tamás: Napsugár a szent berkekben . . . . . 4.—
Révész Imre: Kálvin élete . . . . . —.80
— Révész Imre élete . . . . . 8.—
Dr. Révész Imre: Az ige fénye (Prédikációk). 1.20
Szabó Gyula: Sötétségből világosság legyen! (Prédikációk) . . . . . 3.—
S. Szabó József: A debreceni református kollégium tanárai és kiválóbb növendékei 3.20
Szalonnás János: A református leány (Kötve) . . . . . 6.—
Dr. Török István: A Barthei teológia elméleti és gyakorló-lelkészi szempontból . . . . . —.50
— Barth Károly teológiájának kezdetei 3.—
Varga József: Korálkönyv . . . . . 6.—
Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma . . . 7.—
Vincze Elek: Mi láttuk az ő dicsőségét... (Prédikációk) . . . . . 5.—
Vincze Károly: Istennek angyalai . . . 4.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedésben, Debrecen,
Ferenc József-út 26. szám alatt.